



Prof. dr hab. Irena Rzeplińska
Instytut Nauk Prawnych PAN
irenkarzeplinska@wp.pl

Dr Justyna Włodarczyk-Madejska
Instytut Nauk Prawnych PAN
wlodarczyk.madejska@gmail.com

Przestępczość cudzoziemców w Polsce na podstawie danych policyjnej statystyki przestępczości za lata 2013–2016

Abstrakt

W artykule prezentujemy analizę zbiorowości cudzoziemców podejrzanych o popełnienie przestępstwa w Polsce w latach 2013–2016, na podstawie policyjnej statystyki przestępczości. Analizujemy obywatelstwo podejrzanych cudzoziemców, płeć, strukturę ich przestępczości, miejsce popełnienia przestępstwa w podziale na województwa. Odwołujemy się do analizy zbioru danych w policyjnych statystykach przestępczości za lata 2004–2012. Podejrzani cudzoziemcy w Polsce, w latach 2013–2016 to 1% zbiorowości podejrzanych ogółem.

Abstract

The article presents an analysis of the foreigners population suspected of committed crimes in Poland in 2013–2016 years, on the basic of police crime statistics. We analyze the citizenship and sex of suspected foreigners, structure the crime they committed but also place where the crime was committed (divided into voivodships). We refer to the analysis in the set of crime police statistics for the 2004–2012 years. Suspected foreigners in Poland, in 2013–2016 years, was 1% of the total population of suspects.

Wstęp

Cudzoziemcy są zauważalnie obecni po 1989 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w ostatniej dekadzie wyraźnie obecni jako pracownicy. Bez cudzoziemskich pracowników niektóre z branż gospodarki, np. budownictwo, nie dałyby sobie rady z efektywnym wykonaniem kontraktów. Dziś wiemy, że cudzoziemcy będą z nami mieszkać – warto wiedzieć, w jaki sposób funkcjonują w polskim, ale coraz bardziej międzynarodowym społeczeństwie. Elementem tej wiedzy, tego obrazu mieszkających z nami cudzoziemców, jest poznanie rozmiarów, struktury i dynamiki popełnianych przez cudzoziemców, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przestępstw¹.

Prezentujemy obraz przestępczości cudzoziemców w Polsce na podstawie policyjnej statystyki przestępczości w latach 2013–2016. Decyzja, aby przedstawić obraz przestępczości cudzoziemców w świetle danych policyjnej statystyki od 2013 r. wynikała z jednego podstawowego powodu – w 2013 r. zmieniony został sposób rejestracji danych o podejrzanych o popełnienie przestępstw cudzoziemców. Zarządzenie nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 31.01.2013 r. stanowi, iż źródłem informacji o charakterze statystycznym, za czas od 1.01.2013 r., jest System Analityczny, umożliwiający generowanie danych o przestępczości na podstawie danych Krajowego Systemu Informatycznego Policji, w którym, w przypadku przestępstwa wykrytego i rejestracji informacji o podejrzanym – pole z informacją o obywatelstwie musi zostać wypełnione w każdym przypadku. Rejestracja informacji o podejrzanym, do 2012 r. włącznie, nie zawierała obowiązku wypełnienia pola: obywatelstwo podejrzanego. Analizując dane policyjnej statystyki przestępczości cudzoziemców, trzeba tę kwestię mieć na uwadze – za obrazowany w statystyce od 2013 r., w porównaniu z latami 2012, 2011 itd., wzrost podejrzanych cudzoziemców odpowiada, po pierwsze, rejestrowanie każdego podejrzanego cudzoziemca. Pokazanie obrazu przestępczości cudzoziemców na podstawie policyjnej statystyki przestępczości ma jeszcze jeden powód: na stronie Komendy Głównej Policji, w dziale statystyki, informacje o przestępczości cudzoziemców kończą się na 2012 roku².

Równorzędnym powodem pozostaje ciekawość badacza: w jakim zakresie i czy zmieniła się przestępczość cudzoziemców w Polsce po 2012 r., gdy

¹ A. Błaszczak, *Polska zawalczy o imigrantów*, „Rzeczpospolita”, 26.07.2018 r., s. A20.

² Okres wcześniejszy, lata 2004–2012, przedstawiliśmy w monografii: *Przestępczość cudzoziemców. Aspekty prawne, kryminologiczne i praktyczne*, pod red. W. Klause, K. Laskowskiej, I. Rzeplińskiej, Warszawa 2017, w rozdziale: I. Rzeplińska, J. Włodarczyk-Madejska, *Przestępczość cudzoziemców w Polsce – na podstawie policyjnych statystyk przestępczości*. Opracowanie powstało w ramach projektu badawczego SIC – Modułowy Wielozadaniowy System Identyfikacji Cudzoziemców wraz z modułem analizy ryzyka ofiar przestępstwa handlu ludźmi (DOBR – BIO4/055/13127/2013).

weźmiemy pod uwagę rodzaje przestępstw i obywatelstwo podejrzanych o ich popełnienie.

Przestępczość cudzoziemców należąca do zbioru tzw. przestępczości granicznej jest rejestrowana w zbiorze danych statystycznych Komendy Głównej Straży Granicznej – tego zbioru tu nie analizujemy, przedmiotem artykułu pozostaje główna statystyka przestępczości – policyjna³.

Dane policyjnej statystyki przestępczości to dane o przestępczości ujawnionej – i tylko takiej przestępczości dotyczy prezentowana analiza. Nie mamy wiedzy o skali przestępczości nieujawnionej cudzoziemców – zdajemy sobie sprawę (jest to wiedza powszechna dla kryminologów), że są takie czyny przestępne cudzoziemców, gdzie pokrzywdzony, który ze względu na okoliczności i wzajemne ze sprawcą powiązania nie melduje o dokonanym przestępstwie.

Obywatelstwo podejrzanych cudzoziemców

Cudzoziemcy zarejestrowani jako podejrzani w policyjnej statystyce przestępczości w latach 2013–2016 są obywatelami 109 państw. Państw położonych na wszystkich kontynentach – od Europy, poprzez Azję i Afrykę, obie Ameryki, a na Australii kończąc. Najlicniejszą grupę podejrzanych stanowią, łącznie za cały okres lat 2013–2016, obywatele Ukrainy – 37% wszystkich podejrzanych cudzoziemców (15 103 osoby) w analizowanym, ww. okresie. Następnie kolejno – liczni, to ci, którzy występują jako podejrzani powyżej 200 razy: obywatele Białorusi, Bułgarii, Rumunii, Niemiec, Rosji, Litwy, Czech, Armenii, Słowacji, Gruzji, Łotwy oraz Włoch.

Po jednym podejrzany, w ciągu tych czterech lat, odnotowano obywateli państw: Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego, Cypr, Czarnogóra, Gwinea Równikowa, Madagaskar, Mali, Sri Lanka, Tajlandia, Tanzania, Togo, Wybrzeże Kości Słoniowej, Zimbabwe.

Podejrzani o popełnienie przestępstw w Polsce, w latach 2013–2016, obywatele państw Unii Europejskiej łącznie stanowią ponad 1/3 wszystkich podejrzanych cudzoziemców w tym czasie.

Podejrzani obywatele państw spoza Unii Europejskiej, łącznie obywatele państw europejskich i spoza Europy – to 63% wszystkich podejrzanych cudzoziemców w latach 2013–2016. Zdecydowanie dominują w tej grupie obywatele

³ M. Perkowska zdefiniowała pojęcie „przestępczość graniczna” następująco: „...czyny zabronione, które są związane z przemieszczaniem podmiotów i przedmiotów przez granicę państwową, bez względu na to przeciwko jakiemu dobru prawem chronionemu (interes państwa czy interes jednostki) jest skierowany czyn”. M. Perkowska, *Dynamika i struktura przestępczości granicznej cudzoziemców w Polsce na podstawie danych statystycznych Komendy Głównej Straży Granicznej* [w:] *Przestępczość cudzoziemców...*, s. 119.

państw europejskich, stanowiąc w niej 88%, a są to obywatele: Ukrainy, Białorusi, Rosji. Znacznie mniej liczni to obywatele: Armenii, Gruzji, Mołdawii, Turcji. Pozostali to obywatele Albanii, Bośni i Hercegowiny, Serbii i Czarnogóry, Kosowa, Macedonii, Norwegii, Serbii, Szwajcarii, Islandii.

Wśród podejrzanych, w analizowanym okresie, zdecydowanie dominują, stanowiąc 93% wszystkich odnotowanych podejrzanych cudzoziemców, obywatele państw Europy.

Obywatele państw spoza Europy to 7% w stosunku do cudzoziemców podejrzanych ogółem, w tym ponad połowę stanowią obywatele państw Azji. Obywatele państw zaliczających się do grupy określanej jako kraje arabskie to 18%, a obywatele państw Afryki – 10%. Podejrzani o popełnienie przestępstwa w Polsce, ale mniej liczni niż wymienieni, są obywatele Ameryki Północnej, Kanady, Ameryki Południowej, Australii i dwóch podejrzanych obywateli Nowej Zelandii.

Wśród podejrzanych obywateli państw Afryki, najliczniejsi są Nigeryjczycy – co drugi podejrzany pochodzący z Afryki jest obywatelem Nigerii. Najliczniejsi w grupie państw azjatyckich są obywatele Chin – 176 oraz obywatele Wietnamu – 179 podejrzanych (w ciągu czterech lat). Po kilkudziesięciu podejrzanych to obywatele Indii, Kazachstanu i Pakistanu.

Obywatele państw Maghrebu oraz Bliskiego Wschodu (co określa się jako kraje arabskie) to po kilkadziesiąt osób (poniżej 50), w ciągu czterech analizowanych lat. Najliczniejsi są obywatele Egiptu, Tunezji, Algierii, obywatele Syrii odnotowano 14 w ciągu czterech lat gromadzenia danych.

Obywatele Ukrainy to najliczniejsza nacja obecna na terytorium Polski. W 2016 r. pracowało legalnie w Polsce 1 200 000 obywateli Ukrainy⁴. Około miliona według szacunków przebywa na terenie Polski i pracuje w sposób nieuregulowany. Gdyby przyjąć, że rocznie w latach 2013–2016, przebywało i pracowało legalnie na terenie Polski po 1 000 000 obywateli Ukrainy, to moglibyśmy powiedzieć, wyłącznie szacunkowo, że co dwusetny obywatel Ukrainy, przebywający legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stał się podejrzany o popełnienie przestępstwa w Polsce. Dziś w Polsce w roku 2018 obok dominujących jako pracownicy obywateli Ukrainy „idą” obywatele Białorusi, Nepalu, Indii, Mołdawii, Bangladeszu⁵.

⁴ A. Paulukiewicz, Raport Narodowego Banku Polskiego 4.01.2017, https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/rynek_pracy/index_pre.html [dostęp 25.07.2018].

⁵ A. Błaszczak, *Polska zawalczy o imigrantów...*, s. A20.

Cudzoziemcy podejrzani o popełnienie przestępstw na terenie Polski w latach 2013–2016

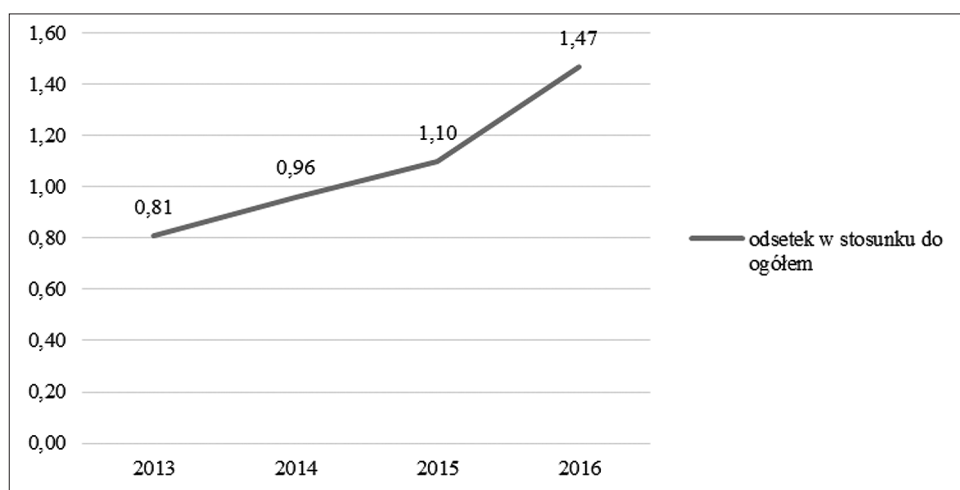
Jak już wspomnieliśmy, w latach 2013–2016 w statystykach policyjnych zostało zarejestrowanych 15 103 obywateli 109 państw (a zatem dwukrotnie więcej niż w latach 2004–2012) podejrzanych o popełnienie 10 292 przestępstw na terenie Polski. Różnorodność kraju pochodzenia, jak i rodzaj popełnionego czynu (łącznie 276 różnych kwalifikacji) wyklucza i niejako czyni niecelowym przeprowadzenie szczegółowych analiz. Stąd, chcąc pokazać fakty najbardziej istotne, analizy przeprowadzone w niniejszym artykule mają charakter wybiórczy. Wybór ten w pierwszej kolejności ograniczają rodzaj i zakres dostępnych danych. Dane te pochodzą tylko z jednego źródła, mianowicie statystyk policyjnych. Dają więc wiedzę na temat liczby osób, którym został przedstawiony zarzut popełnienia przestępstwa w odniesieniu do obywatelstwa, kwalifikacji prawnej czynu, płci sprawcy oraz miejsca rejestracji czynu. W dalszej kolejności wybór ten dotyczy zakresu prowadzonych analiz. Nie sposób opisać rodzaju przestępczości wszystkich cudzoziemców. Dlatego też skupiamy się jedynie na obywatelach krajów najbardziej widocznych w statystykach oraz tych, którzy pojawiają się zupełnie sporadycznie. Analizy te odnosimy do poprzedniej dekady, pamiętając, że rejestracja podejrzanych, od 2013 r., wymaga obowiązkowego wpisania obywatelstwa do kwestionariusza statystycznego – tego obowiązku nie zawierały formularze sprzed 2013 r. Pokazujemy w ten sposób szersze tło dla omawianego zagadnienia.

Słowem przypomnienia: mimo że liczba podejrzanych cudzoziemców w czteroletnim okresie wyniosła ponad 15 tys., to stanowi ona znikomy odsetek ogółu podejrzanych zarejestrowanych w tym czasie w statystyce policyjnej (czyli 1 432 423) – 1,05% w całym analizowanym okresie. Odsetek ten – jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 1 – systematycznie wzrastał z roku na rok (co pokazuje również wykres 1). Był on również wyższy od tego zanotowanego dla danych z lat 2004–2012 (wahającego się dla skrajnych lat w przedziałach od 0,67% do 0,43%)⁶. Na zmiany w tym zakresie niewątpliwie wpływ miał odmienny sposób rejestracji tego typu zdarzeń.

⁶ I. Rzeplińska, J. Włodarczyk-Madejska, *Przestępczość cudzoziemców w Polsce...*, s. 20–21.

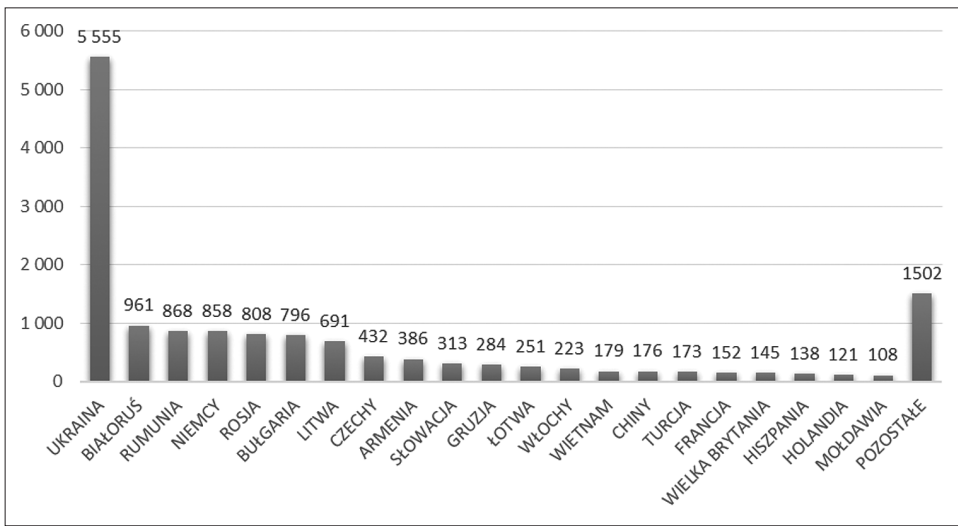
Tabela 1. Podejrzani cudzoziemcy w stosunku do podejrzanych ogółem w latach 2013–2016

Rok	Podejrzani ogółem	Podejrzani cudzoziemcy	Odsetek w stosunku do ogółem
2013	438 524	3 539	0,81
2014	362 820	3 488	0,96
2015	318 713	3 496	1,10
2016	312 366	4 580	1,47
Ogółem	1 432 423	15 103	1,05

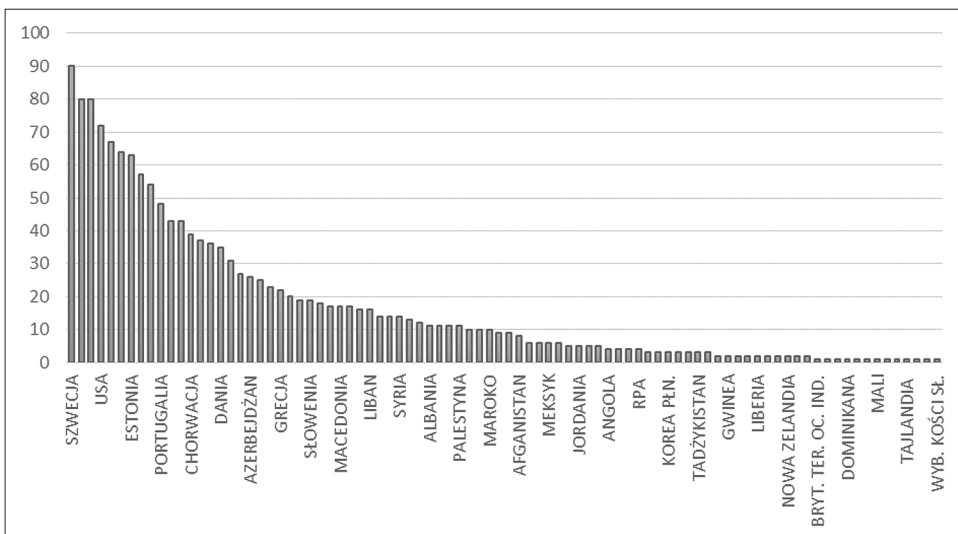
**Wykres 1.** Podejrzani cudzoziemcy w stosunku do ogółem podejrzanych w latach 2013–2016 (%)

Kto najczęściej popełnia przestępstwa na terenie Polski? Jak wynika z danych zamieszczonych na wykresie 2, w grupie tej wyraźnie dominującą pozycję zajmują obywatele Ukrainy. W analizowanym okresie byli oni notowani przez policję 5555 razy (tj. 36,8%), a zatem wielokrotnie częściej niż obywatele pozostałych państw. Dość silną grupę stanowią również obywatele Białorusi (961 razy, tj. 6,4%), Rumunii (868, tj. 5,8%), Niemiec (858, tj. 5,7%), Rosji (5,4%), Bułgarii (796, tj. 5,3%) i Litwy (691, tj. 4,6%). Zdecydowanie rzadziej w statystykach policyjnych pojawiali się obywatele Czech, Armenii, Słowacji, Gruzji, Łotwy czy Włoch, choć i oni byli notowani co najmniej dwieście razy. Obywatele pozostałych państw pojawiali się w statystykach sporadycznie i stanowili mniej niż 1,5% ogółu podejrzanych. W grupie tej zdecydowanie najrzadziej – jeden raz w ciągu

czterech lat – wystąpili obywatele: Brytyjskiego Terytorium Oceanu Indyjskiego, Cypru, Czarnogóry, Dominikany, Gwinei Równikowej, Madagaskaru, Mali, Singapuru, Sri Lanki (Cejlonu), Tajlandii (Syjamu), Tanzanii, Togo, Wybrzeża Kości Słoniowej.



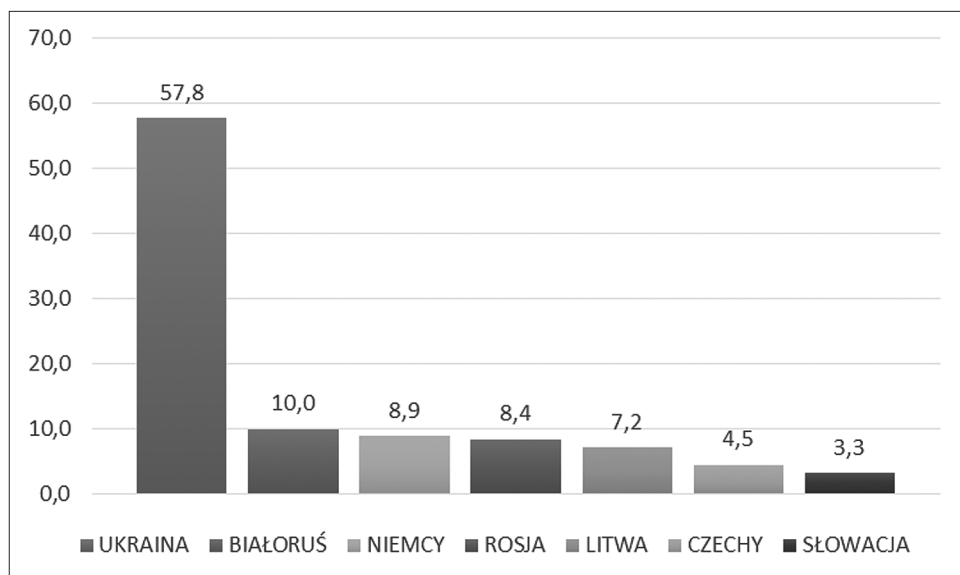
Wykres 2. Cudzoziemcy najczęściej podejrzani o popełnienie przestępstwa w Polsce w latach 2013–2016



Wykres 3. Cudzoziemcy najrzadziej podejrzani o popełnienie przestępstwa w Polsce w latach 2013–2016

Z uwagi na znaczną liczbę państw, których obywatele zostali zanotowani w rejestrze podejrzanych, nie sposób pokazać ich wszystkich w zgrabny sposób. Stąd na wykresie 2 prezentujemy tylko obywateli tych państw, którzy byli notowani co najmniej 100 razy. Dla zobrazowania pokazujemy również kategorię pozostałych obywatelstw. Jest ona dość liczna – kumuluje bowiem 1502 obywatele łącznie z 88 państw. Na wykresie 3 prezentujemy z kolei obywateli państw, którzy w statystykach policyjnych pojawili się nie więcej niż 100 razy.

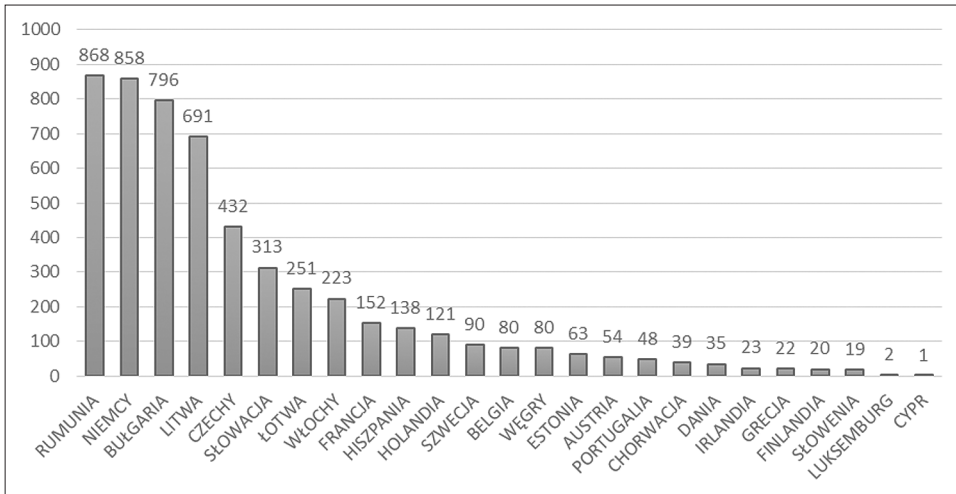
Bez wątplenia nasi graniczni sąsiedzi mają swój największy udział w grupie cudzoziemców podejrzanych o popełnienie przestępstwa (łącznie 9618, tj. 64%). Tak znaczny odsetek generują przede wszystkim obywatele Ukrainy z 58-proc. udziałem. Zdecydowanie rzadziej w przestępczy proceder angażują się obywatele Białorusi, Niemiec, Rosji czy Litwy. Obywatele Czech i Słowacji podejrzani o popełnienie przestępstwa na terenie Polski należą do rzadkości.



Wykres 4. Sąsiedzi Polski podejrzani o popełnienie przestępstwa w Polsce w latach 2013–2016 (%)

Co trzeci cudzoziemiec podejrzany o popełnienie przestępstwa na terenie Polski to obywatel państw członkowskich Unii Europejskiej (5419). W statystykach policyjnych wyróżniają się obywatele państw takich jak Rumunia, Niemcy, Bułgaria i Litwa – notowani najczęściej (łącznie 60%) – oraz obywatele Luksemburga i Cypru pojawiający się incydentalnie. Malta jako jedyny kraj Unii Europejskiej nie pojawiła się w statystykach policyjnych w analizowanym okresie.

Należy zauważyć, że odsetek obywateli państw Unii Europejskiej podejrzanych o popełnienie przestępstw na terenie Polski utrzymuje się na niemal stałym poziomie od 2004 roku.



Wykres 5. Obywatele państw UE podejrzani o popełnienie przestępstwa w Polsce w latach 2013–2016

Przestępczość cudzoziemców w latach 2013–2016

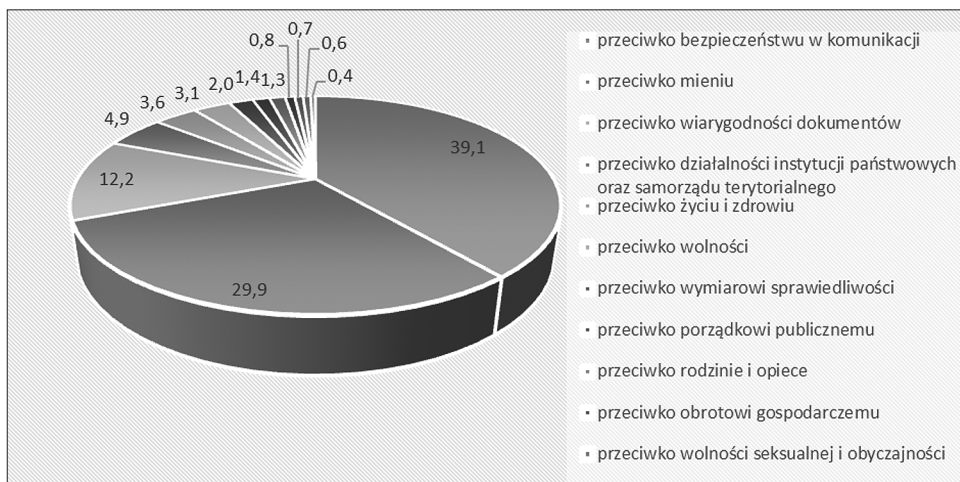
Czyny popełniane przez podejrzanych cudzoziemców w większości (85% – analogicznie do okresu 2004–2012⁷) były kwalifikowane z kodeksu karnego⁸ (por. tabela 2). Z uwagi na tak znaczny odsetek ten rodzaj przestępczości omawiamy bardziej wnikliwie.

Jak wynika z danych zamieszczonych na wykresie 6, najczęstszym powodem rejestracji cudzoziemców w statystykach policyjnych były trzy grupy przestępstw – skierowanych przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (39%), przeciwko mieniu (30%) oraz przeciwko wiarygodności dokumentów (12%) – stanowiące łącznie 81% ogółu czynów zakwalifikowanych z kodeksu karnego. Najczęstszym rodzajem przestępstw wpisujących się w ogólną kategorię

⁷ Por. Tamże, s. 30.

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1600), dalej: k.k.

skierowanych przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji było prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu lub w stanie odurzenia (łącznie 2944 przypadki). W przestępczości przeciwko mieniu dominują kradzieże oraz oszustwa (odpowiednio 1150 i 381 przypadków). Z kolei przestępstwa skierowane przeciwko wiarygodności dokumentów to przede wszystkim te zakwalifikowane z art. 270 k.k., czyli podrabianie, przerabianie dokumentu i używanie go jako autentycznego. Pięć proc. stanowiły czyny przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego – najczęściej naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza oraz przekupstwo (odpowiednio 104 i 124 przypadki). Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu to 3% ogółu popełnionych (3,6% zakwalifikowanych z k.k.), przy czym ponad połowa z nich to bójki i pobicia. W analizowanym okresie cudzoziemcy byli podejrzani o dokonanie 15 zabójstw⁹, w tym 3 ze szczególnym okrucieństwem. Podobny udział miały przestępstwa przeciwko wolności. Pozostałe kategorie wymienione w k.k. stanowiły nie więcej niż 2% ogółu. Najrzadziej cudzoziemcy byli podejrzani o popełnienie przestępstw przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu (każda z wymienionych kategorii stanowiła mniej niż 1%).



Wykres 6. Rodzaj przestępstw, o których popełnienie podejrzani byli cudzoziemcy w latach 2013–2016 (%)

⁹ Podejrzani o te czyny byli obywatele Armenii, Bułgarii, Gwinei, Kirgistanu, Litwy, Niemiec, Rosji, Ukrainy.

Czyny popełniane przez obywateli państw pojawiających się najrzadziej w statystyce policyjnej (notowanych tylko jeden raz w analizowanym czteroletnim okresie) to niealimentacja (art. 209 § 1 k.k., obywatele Brytyjskiego Terytorium Oceanu Indyjskiego i Tanzanii), prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (art. 178a § 1 k.k., obywatele Cypru), zniszczenie mienia ruchomego (art. 288 § 1 k.k., obywatele Czarnogóry), kradzież (art. 278 § 1 k.k., obywatele Madagaskaru i Singapuru), przywłaszczenie (art. 284 § 2 k.k., obywatele Tajlandii), posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 1 i 2 u.p.nark.¹⁰, obywatele Dominikany i Sri Lanki), oznaczanie towarów podrobionym znakiem towarowym (art. 305 ust. 1 Prawa własności przemysłowej¹¹, obywatele Gwinei Równikowej), zakłócenie przetargu publicznego (art. 305 § 1 k.k., obywatele Somalii).

Podstawą rejestracji cudzoziemców w statystykach policyjnych było również podejrzenie popełnienia przestępstw, o których mowa w innych ustawach – zwłaszcza ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (blisko dwukrotnie wyższy odsetek udziału tego rodzaju przestępczości niż w latach 2004–2012¹²), prawie własności przemysłowej oraz kodeksie karnym skarbowym¹³. Pierwsza z nich stanowiła podstawę rejestracji 699 przypadków. Były to głównie czyny zdefiniowane w art. 55, a zatem: przywóz, wywóz, przewóz, wewnątrzwspólnotowe nabycie, wewnątrzwspólnotowa dostawa środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych lub słomy makowej i art. 62, czyli posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych. Przestępstw kwalifikowanych z ustawy prawo własności przemysłowej pojawiło się 373. Wszystkie dotyczyły sytuacji określonej w art. 305, tj. wprowadzania do obrotu towarów z podrobionym znakiem towarowym. Kodeks karny skarbowy natomiast był podstawą 273 rejestracji. Najczęściej, bo w 245 przypadkach były to czyny wymienione w art. 65, a zatem najogólniej mówiąc, przestępstwa akcyzowe.

Zdecydowanie najrzadziej, choć warto o tym wspomnieć, cudzoziemcy popełniali czyny wymienione w następujących ustawach: o rachunkowości¹⁴ (39 przypadków, w tym 31 z art. 79 ustawy), o produktach pochodzenia

¹⁰ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.).

¹¹ Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 776).

¹² I. Rzeplińska, J. Włodarczyk-Madejska, *Przestępczość cudzoziemców w Polsce...*, s. 24 (odsetek czynów z tej ustawy wynosił 3,6%).

¹³ Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 2226 z późn. zm.).

¹⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.).

zwierzęcego¹⁵ (25, a 24 z nich dotyczyły czynu z art. 25 ust. 5 ustawy, tj. wywożenia produktów pochodzenia zwierzęcego z terytorium Rzeczypospolitej Polski do państw trzecich środkami transportu, na które nie nałożono plomb), o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁶ (17 przypadków), ustawie prawo farmaceutyczne¹⁷ (17 przypadków dotyczących wprowadzenia do obrotu lub przechowywania w celu wprowadzenia do obrotu produktu leczniczego bez pozwolenia na dopuszczenie do obrotu, tj. art. 124), ustawie o ochronie zwierząt¹⁸ oraz kodeksie spółek handlowych¹⁹ (odpowiednio 14 i 8 przypadków).

Tabela 2. Przepęstwa według kwalifikacji prawnej

Kwalifikacja prawna	N	%
Kodeks karny (Ustawa z dn. 6.06.1997 r.)	8 767	85,2
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (z dn. 29.07.2005 r.)	699	6,8
Prawo własności przemysłowej (Ustawa z dn. 30.06.2000 r.)	373	3,6
Kodeks karny skarbowy (Ustawa z dn. 10.09.1999 r.)	273	2,7
Ustawa o rachunkowości (z dn. 29.09.1994 r.)	39	0,4
Ustawa o produktach pochodzenia zwierzęcego (z dn. 16.12.2005 r.)	25	0,2
Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (z dn. 4.02.1994 r.)	17	0,2
Prawo farmaceutyczne (Ustawa z dn. 6.09.2001 r.)	17	0,2
Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych (z dn. 20.03.2009 r.)	15	0,1
Ustawa o ochronie zwierząt (z dn. 21.08.1997 r.)	14	0,1
Kodeks spółek handlowych (Ustawa z dn. 15.09.2000 r.)	8	0,1
Inne	45	0,4
Ogółem	10 292	100,0

¹⁵ Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 242 z późn. zm.).

¹⁶ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 z późn. zm.).

¹⁷ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 2211 z późn. zm.).

¹⁸ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1840 z późn. zm.).

¹⁹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 z późn. zm.).

Dane zamieszczone na wykresie 6 jako pierwsze pozwalają zorientować się co do ogólnego trendu przestępczości cudzoziemców w Polsce. Nie dają jednak szczegółowej wiedzy dotyczącej przestępczości poszczególnych grup obywateli. Istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania jest natomiast uzyskanie odpowiedzi na pytanie, jakiego rodzaju czyny popełniają cudzoziemcy najbardziej widoczni w statystykach policyjnych. Innymi słowy, czy rodzaj przestępczości określa kraj pochodzenia? W analizowanej grupie znaleźli się więc obywatele: Ukrainy, Białorusi, Rumunii, Niemiec, Rosji, Bułgarii i Litwy. Analizy przeprowadzone w tej części artykułu dotyczą danych za lata 2013–2015. Jest to zatem okres krótszy od tego analizowanego w poprzednich fragmentach artykułu. Dlatego też wartości podawane w tym miejscu będą co do zasady niższe. Niniejsza analiza uwzględnia tylko 12 rodzajów popełnionych czynów. Kryterium doboru był fakt odnotowania danego czynu co najmniej 50 razy w statystyce policyjnej.

Przestępczość podejrzanych cudzoziemców z 7 analizowanych krajów znacząco nie odbiega od omawianego powyżej trendu dotyczącego ogółu podejrzanych cudzoziemców. Najbardziej charakterystycznym czynem stanowiącym podstawę rejestracji przez policję (średnio w co trzecim przypadku) było prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Choć ten rodzaj czynu plasuje się na pierwszym miejscu w niemal każdej grupie, to jak wynika z danych zamieszczonych w tabeli 3, także i tu widoczne są pewne różnice. Zdecydowanie najczęściej czynu tego dopuszczali się obywatele Niemiec – blisko co drugi, najrzadziej natomiast obywatele Rumunii (co dziesiąty).

O przestępstwo fałszowania dokumentu i używania go za autentyczny (art. 270 § 1 k.k.) najczęściej byli podejrzani nasi wschodni sąsiedzi – obywatele Ukrainy (w co piątym przypadku) i Białorusi (w co siódmym przypadku) oraz Rosji (w co szóstym przypadku). Sporadycznie natomiast fałszowanie dokumentu dotyczyło obywateli Bułgarii, Niemiec i Litwy – około 3%.

Przestępstwa akcyzowe (określone w art. 65 ust. 1 k.k.s.) – jak wynika z tabeli 3 – są charakterystyczne tylko dla jednej z analizowanych grup – Ukrainy (132 obywateli, tj. 4%).

Podejrzany o posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 1 u.p.nark.) to najczęściej obywatel Niemiec (co dziesiąty podejrzany w tej grupie). Dwukrotnie rzadziej o popełnienie tego czynu byli podejrzani obywatele Bułgarii i Rosji. W około 3% ten rodzaj przestępczości dotyczył obywateli Białorusi i Ukrainy, najrzadziej natomiast (w kilku przypadkach) – Litwy i Rumunii.

Podejrzani o nielegalne używanie znaku towarowego to przede wszystkim obywatele Bułgarii (co siódmy w tej grupie) oraz Rumunii (blisko co dziesiąty).

Podejrzanie o udział w bójce i pobiciu (art. 158 k.k.) pojawiło się tylko wobec 5 analizowanych krajów. Z całą pewnością, o czym już pisałyśmy, ten rodzaj

przestępczości pojawia się sporadycznie w odniesieniu do ogółu podejrzanych cudzoziemców – najczęściej jednak u obywateli Bułgarii i Rosji (w około 3%).

Spowodowanie wypadku komunikacyjnego (art. 177 § 1 k.k.) również rzadko stanowi podstawę rejestracji cudzoziemców w statystykach policyjnych. O popełnienie tego rodzaju czynu najczęściej byli podejrzani obywatele Niemiec (6,7%), najrzadziej obywatele Rumunii (1,4%).

Podejrzani o kradzież to zdecydowanie najczęściej obywatele Rumunii (co trzeci), nieco rzadziej obywatele Białorusi (co siódmy) i Rosji (co dziesiąty).

Przestępstwo kradzieży z włamaniem pojawia się w statystykach bardzo rzadko. Niemniej jednak stanowi podstawę rejestracji blisko 5% obywateli Rumunii, a zatem około dwukrotnie częściej niż obywatele pozostałych państw.

Obywatele Rumunii wyróżniają się na tle innych obywateli również częstością bycia podejrzanymi o przestępstwo oszustwa. Oszustwo stanowiło podstawę rejestracji blisko co ósmego obywatela Rumunii, podczas gdy w innych grupach odsetki podejrzanych za ten rodzaj przestępczości nie przekraczały 4% (4,1% Niemcy, najrzadziej Ukraina – 1,6%).

Podejrzani o paserstwo umyślne (art. 291 k.k.) to przede wszystkim (w co czwartym przypadku) obywatele Litwy. Sporadycznie ten rodzaj przestępczości dotyczył obywateli Białorusi (2,8%), jeszcze rzadziej natomiast obywateli pozostałych państw.

Paserstwo nieumyślne w zasadzie nie różnicuje analizowanych grup. W każdej z nich pojawiało się ono bardzo sporadycznie (mniej niż 1%), choć nieco częściej wśród obywateli Ukrainy (2,4%).

Podsumowując tę część, można powiedzieć, że szczegółowa analiza podejrzanych cudzoziemców pokazuje pewne różnice co do rodzaju popełnianych przez nich czynów. Obywatele Białorusi to podejrzani głównie o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, fałszowanie dokumentu i używanie go jako autentycznego oraz o kradzież (w latach 2004–2012 było to przede wszystkim fałszowanie dokumentów oraz wyrabianie i wprowadzanie do obrotu wyrobów tytoniowych²⁰). Obywatele Bułgarii to również podejrzani o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, ale także o nielegalne używanie znaku towarowego. Obywatele Litwy również byli przede wszystkim podejrzani o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, a dodatkowo o paserstwo umyślne. Wśród obywateli Niemiec zdecydowanie dominowało przestępstwo prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości, dość często pojawiało się również podejrzenie o posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (w latach 2004–2012 na drugim miejscu znajdowały się przestępstwa akcyzowe²¹). Wśród

²⁰ Por. I. Rzeplińska, J. Włodarczyk-Madejska, *Przestępczość cudzoziemców w Polsce...*, s. 25.

²¹ Tamże.

Tabela 3. Przystępczość cudzoziemców najbardziej widocznych w statystykach w okresie 2013–2015

	Białoruś		Bułgaria		Litwa		Niemcy		Rosja		Rumunia		Ukraina	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Art. 178a § 1 kk	211	29,2	124	19,9	176	32,7	258	39,0	165	26,0	72	11,3	1042	32,0
Art. 270 § 1 kk	103	14,3	15	2,4	18	3,3	23	3,5	102	16,1	42	6,6	666	20,4
Art. 65 § 3 kks	2	0,3	0	0,0	1	0,2	1	0,2	1	0,2	0	0,0	132	4,0
Art. 62 ust. 1 u.p.nark.	19	2,6	37	5,9	3	0,6	61	9,2	37	5,8	2	0,3	84	2,6
Art. 305 ust. 1 Prawo własności przemysłowej	3	0,4	89	14,3	0	0,0	1	0,2	3	0,5	52	8,1	26	0,8
Art. 158 § 1 kk	3	0,4	19	3,0	0	0,0	0	0,0	20	3,1	6	0,9	54	1,7
Art. 177 § 1 kk	32	4,4	17	2,7	26	4,8	44	6,7	18	2,8	9	1,4	78	2,4
Art. 278 § 1 kk	109	15,1	37	5,9	33	6,1	29	4,4	65	10,2	173	27,0	274	8,4
Art. 279 § 1 kk	6	0,8	11	1,8	18	3,3	8	1,2	10	1,6	30	4,7	57	1,7
Art. 286 § 1 kk	23	3,2	25	4,0	21	3,9	27	4,1	3	0,5	84	13,1	52	1,6
Art. 291 § 1 kk	20	2,8	4	0,6	126	23,4	1	0,2	6	0,9	10	1,6	44	1,3
Art. 292 § 1 kk	3	0,4	5	0,8	1	0,2	0	0,0	2	0,3	2	0,3	79	2,4
Ogółem	722	100,0	624	100,0	538	100,0	661	100,0	635	100,0	640	100,0	3261	100,0

podejrzanych obywateli Rosji przeważali podejrzani o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, fałszowanie dokumentu, kradzież (w poprzednim okresie obok prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości oraz kradzieży pojawiało się przekupstwo²²). Obywatele Rumunii z kolei to przede wszystkim podejrzani o kradzież i oszustwo, ale również o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. W latach 2004–2012 były to przede wszystkim podejrzani dotyczące oznaczania produktów podrobionym znakiem towarowym lub obrót produktami oznaczonymi podrobionym znakiem towarowym²³. Dwie kolejne pozycje pokrywają się z tymi odnotowanymi w ciągu ostatnich czterech lat. U obywateli Ukrainy natomiast ponad połowa podejrzanych to ci, którzy prowadzili pojazd w stanie nietrzeźwości oraz fałszowali dokument i posługiwali się nim jako autentycznym. W okresie 2004–2012, obok prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości – najczęściej byli oni podejrzani o popełnienie przestępstw handlu towarami bez akcyzy. Dopiero na trzecim miejscu plasowało się fałszowanie dokumentów²⁴.

Płeć cudzoziemców popełniających przestępstwa na terenie Polski

Cudzoziemiec podejrzany o popełnienie przestępstwa na terenie Polski to przede wszystkim mężczyzna (ok. 90%). Kobiety stanowiły ok. 10% ogółu. Tendencja w tym zakresie utrzymywała się w całym analizowanym okresie i jest ona również spójna z danymi za poprzedni okres, tj. 2004–2012.

Tabela 4. Podejrzani cudzoziemcy w latach 2013–2016 według płci

Płeć	2013		2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kobieta	371	10,48	338	9,69	314	8,98	416	9,08
Mężczyzna	3 168	89,52	3 150	90,31	3 182	91,02	4 164	90,92
Ogółem	3 539	100,00	3 488	100,00	3 496	100,00	4 580	100,00

Udział kobiet nie stanowi jednak wartości stałej i niezmiennej w każdej grupie obywateli. Wśród obywateli krajów takich, jak: Rumunia, Bułgaria, Słowacja,

²² Tamże.

²³ Tamże.

²⁴ Tamże, s. 25–26.

Chiny, Australia, Kanada, Mongolia, Brazylia ich udział był blisko dwukrotnie wyższy (i wynosił ok. 20%). Są również i takie kraje, w których ich udział był zdecydowanie sporadyczny, np. Litwa, Gruzja, Turcja, Francja, Belgia, Pakistan, Egipt, Tunezja (od 0 do 4%)²⁵.

Miejsce rejestracji przestępczości cudzoziemców – miejsce popełnienia czynu

Analiza jednostek rejestrujących przestępczość cudzoziemców pozwala zorientować się co do miejsca popełniania czynów. W co piątym przypadku właściwa była Komenda Stołeczna Policji w Warszawie, w co ósmym – KWP w Lublinie, w co dziesiątym natomiast – KWP w Rzeszowie. Można zatem powiedzieć, że regionem Polski najbardziej nasyconym przestępczością cudzoziemców jest województwo mazowieckie (łącznie KSP Warszawa i KWP Radom to 22,2% ogółu). Województwo to skupia więcej niż 1/5 ogółu podejrzanych cudzoziemców. Żaden inny region nie odznacza się tak wyraźnie w statystykach policyjnych. Różnica między dwiema kolejnymi jednostkami, tj. KWP Lublin i KWP Rzeszów jest znaczna (blisko 10 punktów procentowych). Dość widoczne są również: Podlaskie, Dolnośląskie, Lubuskie, Małopolskie, a także Śląskie z odsetkiem na poziomie 6–7%. Rzadziej – ok. 3–5% – przestępczość podejrzanych cudzoziemców była notowana w Wielkopolsce, w Łodzi, Szczecinie i Gdańsku. Sporadycznie natomiast jednostką rejestrującą były komendy w Kielcach, Opolu, Bydgoszczy czy Olsztynie (na poziomie 1–2%). Można zatem powiedzieć, że podobnie jak w analizach za lata 2004–2012 wyraźnie dominującą pozycję zajmuje województwo mazowieckie. Na drugim miejscu natomiast – choć ze znaczną różnicą procentową – znajdują się województwa lubelskie i podkarpackie. W tym ostatnim przypadku odsetek podejrzanych cudzoziemców w ostatnich czterech latach był wyższy niż w minionej dekadzie (o 3 punkty procentowe). Poza tym nie zaobserwowałyśmy generalnie większych zmian co do nasilenia przestępczością cudzoziemców w poszczególnych województwach.

Obywatele których państw są najczęściej podejrzani o popełnienie przestępstw w poszczególnych regionach Polski? W województwie mazowieckim (KSP Warszawa, KWP Radom) w analizowanym okresie zanotowano 3356 cudzoziemców z 85 różnych państw. Najczęściej – bo w 40% przypadków (tj. 1148) – podejrzany o popełnienie przestępstwa był obywatel Ukrainy. Żadne inne państwo nie pojawiło się tak licznie. Na drugim miejscu byli obywatele Rosji (217, tj. 8%), w dalszej kolejności natomiast obywatele Bułgarii i Gruzji (po około 7%), Białorusi (około 5%). Rejestracja obywateli pozostałych

²⁵ Tamże, s. 28–30.

państw w statystyce policyjnej sięgała poziomu nieprzekraczającego 5%. Najbardziej – bo w pojedynczych przypadkach – w regionie tym byli notowani obywatele Brazylii, Gwinei Równikowej, Konga, Madagaskaru, RPA, Somalii, Sri Lanki, Togo, Wenezueli.

Tabela 5. Miejsce rejestracji czynu w latach 2013–2016

	N	%
KSP Warszawa	2 853	18,89
KWP Lublin	1 870	12,38
KWP Rzeszów	1 435	9,5
KWP Wrocław	1 053	6,97
KWP Kraków	1 025	6,79
KWP Białystok	1 011	6,69
KWP Gorzów Wlkp.	918	6,08
KWP Katowice	844	5,59
KWP Poznań	771	5,1
KWP Łódź	632	4,18
KWP Szczecin	525	3,48
KWP Radom	503	3,33
KWP Gdańsk	499	3,3
KWP Olsztyn	341	2,26
KWP Bydgoszcz	277	1,83
KWP Opole	249	1,65
Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP)/ KGP Biuro Spraw Wewnętrznych	167	1,11
KWP Kielce	130	0,86
Razem	15 103	100,00

W województwie lubelskim zostało zarejestrowanych 1870 podejrzanych. Większość z nich (bo blisko 75%) to bezpośredni sąsiedzi graniczni. Ponad 60% ogółu (1201) to obywatele Ukrainy. Przeciętnie co dziesiąty podejrzany (225) to obywatel Białorusi. 7% podejrzanych stanowili również obywatele Rosji. Każde inne obywatelstwo pojawiało się mniej niż w 3% przypadków. W regionie tym incydentalnie byli notowani m.in. obywatele Kosowa, Czarnogóry, Cypru, Uzbekistanu, Estonii, Francji, Belgii i Austrii.

W województwie podkarpackim policja zanotowała 1435 podejrzanych cudzoziemców. Są to przede wszystkim (bo w 1170 przypadkach, czyli 82%) obywatele Ukrainy. Tak wysoki odsetek (wyższy niż w innych regionach) należy tłumaczyć bliskością terytorium. Podobnych wniosków nie można jednak wyciągnąć w stosunku do obywateli Słowacji. W KWP Rzeszów odnotowano bowiem 12 obywateli tego kraju podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terenie Polski. 6% podejrzanych stanowili natomiast obywatele Rumunii. Pojedyncze przypadki to m.in. obywatele Chin, Serbii, Wietnamu, Izraela, Szwecji, Syrii, Maroka czy Omanu. W województwie tym możemy mówić o minimalnie wyższym odsetku podejrzanych cudzoziemców niż w latach 2004–2012 (o około 2 punkty procentowe).

W województwie dolnośląskim w rejestrze policji pojawiło się 1053 podejrzanych cudzoziemców. 38% z nich (tj. 397) to obywatele Ukrainy. Kolejne miejsce pod względem częstości odnotowań zajmują sąsiedzi graniczni – 120 obywateli Czech (tj. 11,4%) oraz 87 obywateli Niemiec (8,3%). Podobny odsetek (7,3%) generują obywatele Rumunii, 5,3% natomiast obywatele Bułgarii. Incydentalne przypadki dotyczyły m.in. obywateli Gwinei, Japonii, Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, Meksyku, Nepalu, Nowej Zelandii i Zimbabwe.

W województwie małopolskim zarejestrowano 1025 podejrzanych cudzoziemców. Także i w tym regionie przeważają obywatele Ukrainy (236, tj. 23%), choć ze zdecydowanie mniejszym odsetkiem. Drugie miejsce zajmują sąsiedzi graniczni – obywatele Słowacji (115, tj. 11,2%). Na dalszym pozycjach plasują się m.in. obywatele Rumunii (z odsetkiem 8,5%) oraz Wielkiej Brytanii (blisko 6%).

W województwie podlaskim liczba zarejestrowanych podejrzanych cudzoziemców wyniosła 1011. Najczęściej byli to bezpośredni sąsiedzi graniczni, a zatem obywatele Białorusi (w co trzecim przypadku) oraz Litwy (prawie w co trzecim przypadku). Co dziesiąty podejrzany to obywatel Rosji, co czternasty – obywatel Łotwy. W regionie tym obywatele Ukrainy stanowili mniej niż 5% ogółu. Incydentalne odnotowania dotyczyły m.in. obywateli Hiszpanii, Szwecji, Kanady, Egiptu czy Azerbejdżanu.

W województwie lubuskim w analizowanym okresie policja zarejestrowała 918 podejrzanych cudzoziemców. Najczęściej, bo w co piątym przypadku byli to sąsiedzi graniczni – Niemcy (178). Równie często podejrzanyimi byli obywatele Bułgarii (154, tj. 16,8%), Ukrainy (154, tj. 15,3%) i Litwy (110, tj. 12%). Blisko 8% ogółu podejrzanych stanowili również obywatele Białorusi i niemal tyle samo Rumunii. Odnotowani w statystykach tylko jeden raz byli m.in. obywatele Danii, Arabii Saudyjskiej, Libanu, Serbii i Czarnogóry czy Kolumbii.

W województwie śląskim policja zarejestrowała 844 podejrzanych. Również i w tym regionie dominowali obywatele Ukrainy (179, tj. 21,2%). 17-proc.

udział mieli sąsiedzi graniczni – obywatele Czech. Podobny odsetek (13%) stanowili obywatele Rumunii, 5–6% natomiast to obywatele Słowacji i Bułgarii. W pojedynczych przypadkach pojawiały się m.in.: Libia, Meksyk, Albania, Kamerun, Indie.

W województwie wielkopolskim na 771 zarejestrowanych podejrzanych cudzoziemców 294 (ponad 38%) było z Ukrainy. Obywatele żadnego innego kraju nie pojawili się tak licznie w statystykach. Dla przykładu, na drugim miejscu znaleźli się obywatele Niemiec i Litwy, z wynikiem 58 odnotowań dla każdego z nich (7,5%), a zatem pięciokrotnie niższym. Około 6–7% stanowili również obywatele Bułgarii i Rumunii. Najrzadziej w regionie tym notowana była przestępczość obywateli państw takich, jak np. Argentyna, Iran, Peru, Arabia Saudyjska.

W województwie łódzkim 1/3 podejrzanych cudzoziemców (632) stanowili obywatele Ukrainy. Co ósmy podejrzany to obywatel Rumunii. W regionie tym w analizowanym okresie zarejestrowano również 30 obywateli Armenii, 31 Białorusi, 32 Litwy i 37 Bułgarii. Każda z tych grup stanowiła około 5% ogółu. W regionie tym o popełnienie przestępstwa został podejrzany jeden obywatel Wybrzeża Kości Słoniowej, ale również m.in. Wenezueli i Konga.

W województwie zachodniopomorskim w analizowanym okresie zostało zarejestrowanych 525 podejrzanych cudzoziemców. Ponad 40% z nich to obywatele Niemiec, a zatem państwa graniczącego bezpośrednio. Dość licznie (bo w 18%) pojawili się tu również obywatele Ukrainy. Obywatele wszystkich pozostałych krajów byli notowani 20 razy (jak Litwa i Rumunia) oraz mniej. Najrzadziej w regionie tym rejestrowano obywateli m.in. Etiopii, Gwinei, Iranu.

Udział województwa pomorskiego w ogóle jednostek wojewódzkich policji rejestrujących przestępczość cudzoziemców to tylko 3%, tj. 499 podejrzanych, w tym najczęściej obywatele Ukrainy (blisko 33%). W rejestrze znalazło się również 58 obywateli Niemiec, 35 Rosji i 30 Szwecji. Notowania obywateli innych krajów nie przekroczyły 30 w całym analizowanym okresie.

W województwie warmińsko-mazurskim liczba zarejestrowanych podejrzanych cudzoziemców wyniosła 341. Niemal połowa z nich to bezpośredni sąsiedzi graniczni – obywatele Rosji. KWP Olsztyn zarejestrowała 32 obywateli Niemiec i dokładnie tylu samo obywateli Ukrainy. Rejestracja obywateli pozostałych państw była dość znikoma i nie przekraczała poziomu 25.

W województwie kujawsko-pomorskim, KWP w Bydgoszczy zarejestrowała 277 podejrzanych cudzoziemców, przy czym 1/3 z nich (94) to obywatele Ukrainy. W komendzie tej zarejestrowano również 33 obywateli Rumunii. Wszystkie pozostałe państwa pojawiały się bardzo rzadko (mniej niż 20 razy).

W województwie opolskim zarejestrowano 249 podejrzanych cudzoziemców. Niemal połowa z nich to obywatele Ukrainy (105). W analizowanym okresie zarejestrowano także 40 obywateli Czech, a zatem ponaddwukrotnie mniej

oraz 27 obywateli Niemiec. Obywatele pozostałych państw pojawiali się w statystykach sporadycznie (mniej niż 20 razy).

W województwie świętokrzyskim, mającym najmniejszy udział w rejestracji podejrzanych cudzoziemców, pojawiło się 130 cudzoziemców, w tym m.in. 35 obywateli Ukrainy, 30 obywateli Bułgarii, 13 obywateli Rumunii.

Dodatkowo w Centralnym Biurze Śledczym Policji zarejestrowano 167 cudzoziemców podejrzanych o popełnienie przestępstwa na terenie Polski. Byli to przede wszystkim obywatele Ukrainy (30), Bułgarii (20) oraz Armenii (16).

Zakończenie

Tematem niniejszego artykułu byli cudzoziemcy podejrzani o popełnienie przestępstwa na terenie Polski. Źródłem danych umożliwiających przeprowadzenie zamieszczonych analiz były statystyki Komendy Głównej Policji. Z całą pewnością jest to tylko jedno z wielu źródeł dostarczających wiedzy w tym zakresie, ale źródło podstawowe, informujące jaki jest obraz ilościowy i strukturalny cudzoziemców, którzy dopuścili się przestępstwa w Polsce.

Dobór źródła był świadomą decyzją autorkę opracowania. Po pierwsze, statystyki te rejestrują początek historii kontaktu obywateli innych państw z polską policją. Bez względu na rodzaj zakończonych postępowania, pozwalają odpowiedzieć na pytanie, wobec ilu cudzoziemców w momencie rejestracji istniało przypuszczenie, że dopuścili się oni czynu niezgodnego z prawem. Po drugie, artykuł ten pozwala zauważyć, jak zmiana sposobu rejestracji przestępczości cudzoziemców (właśnie na etapie policji) wpłynęła na jej obraz.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można powiedzieć, że cudzoziemcy podejrzani o popełnienie przestępstw na terenie Polski są specyficzną grupą podejrzanych. Po pierwsze, stanowią znikomy odsetek ogółu (nieco ponad 1%). Podobnego wniosku z całą pewnością nie można postawić w odniesieniu do innych państw Unii Europejskiej. Dla przykładu w 2010 roku w Niemczech cudzoziemcy stanowili 21,9% wszystkich podejrzanych, w Austrii – 23,5%, w Belgii – 30,6%, we Włoszech – 31,9%, w Hiszpanii – 34%²⁶. Po drugie, czyny o których popełnienie w Polsce byli podejrzani obywatele innych państw również miały specyficzny charakter. Popełniali oni co do zasady przestępstwa z Kodeksu

²⁶ M.F. Aebi, G. Akdeniz, G. Barclay, C. Campistol, S. Caneppele, B. Gruszczynska, S. Harrendorf, M. Heiskanen, V. Hysi, Jörg-Martin J., A. Jokinen, A. Kensey, M. Killias, C.G. Lewis, E. Savona, P. Smit, R. Þórisdóttir, *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*, Strasbourg 2017, s. 78, http://wp.unil.ch/europeansourcebook/files/2018/03/Sourcebook2014_2nd_revised_printing_edition_20180308.pdf [dostęp 17.09.2018].

karnego (blisko 90%). Wśród nich przeważały te skierowane przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w tym przede wszystkim prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. Równie często byli oni podejrzani o przestępstwa przeciwko mieniu (głównie kradzieże i oszustwa) oraz przeciwko wiarygodności dokumentów (zwłaszcza podrabianie dokumentu i używanie go jako autentycznego). Niniejszy artykuł pokazuje jednak, że obywatele poszczególnych państw w różnym stopniu wpisują się w ten ogólny trend. Przykładowo obywatele Ukrainy to przede wszystkim podejrzani o fałszowanie dokumentów i przestępstwa akcyzowe, obywatele Niemiec natomiast najczęściej notowani byli z powodu prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości oraz posiadanie narkotyków. Przepięczość ta – o czym świadczy porównanie analiz z lat 2004–2012 z okresem 2013–2016 – się zmienia.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że cudzoziemiec podejrzany o popełnienie przestępstwa na terenie Polski to głównie obywatel Ukrainy (blisko 40% ogółu). Tendencja w tym zakresie pozostaje niezmienna od 2004 roku. Mimo że inne państwa również dość wyraźnie pojawiają się w statystykach (np. Białoruś, Rumunia, Niemcy, Rosja, Bułgaria, Litwa), to żadne z nich, nie aż tak licznie (każde od 4 do 6%). Sąsiedzi Polski, w naturalny sposób, najłatwiej przekraczają granice i mają tutaj swoje interesy: przyjeżdżają po zakupy, do pracy, na studia, ale także handlując towarami bez akcyzy, jak alkohol i papierosy.

Poza Białorusią, Ukrainą i Rosją, sąsiedzi Polski to członkowie Unii Europejskiej – należą do grupy podejrzanych obywateli państw Unii Europejskiej, którzy łącznie stanowią ok. 33%. Udział granicznych sąsiadów Polski w ogóle podejrzanych cudzoziemców to 64%, przy dominującym udziale obywateli Ukrainy jako podejrzanych.

Również mimo stałego trendu co do udziału kobiet w ogóle podejrzanych cudzoziemców, z różnych krajów udział ten przyjmuje różne wartości. O ile co do zasady stanowią one 10% ogółu, tak obywatelki niektórych krajów angażują się dwukrotnie częściej (jak np. Rumunii, Bułgarii, Słowacji, Chin, Australii, Kanady, Mongolii i Brazylii), z innych z kolei nie pojawiają się one w ogóle lub w znikomym odsetku (np. Litwy, Gruzji, Turcji, Francji, Belgii, Pakistanu, Egiptu, Tunezji).

Przyglądając się przepięczości cudzoziemców w Polsce, tej formalnie zarejestrowanej, w latach 2013–2016, nasuwa się kilka spostrzeżeń: niski poziom przestępstw skierowanych przeciwko osobie, znaczący udział przestępstwa kradzieży zwykłej oraz pierwsze miejsce (to tak samo jak w dekadzie 2004–2012) dla przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. Ten ostatni rodzaj zachowania świadczy o pewnym rozprężeniu i braku poszanowania dla norm, braku poszanowania dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Badania akt spraw karnych cudzoziemców skazanych za przestępstwo przekupstwa, wskazują, że wręczanie łapówki funkcjonariuszowi bardzo często miało miejsce

przy zatrzymaniu i stwierdzeniu, że prowadzący pojazd cudzoziemiec był w stanie nietrzeźwości. Tłumaczeniem cudzoziemca, szczególnie sąsiada zza wschodniej granicy, było przekonanie, że „sprawę” da się załatwić przez wręczenie pieniędzy funkcjonariuszowi, a poza tym, że jest to równoznaczne z zapłaceniem mandatu²⁷.

Powszechne w świecie współczesnym przemieszczanie się ludzi, migracje, a w Europie łatwość podróżowania bez wiz – to okoliczności, w których migrujący cudzoziemcy mogą popełnić przestępstwo, a niektórzy zdecydowani są, przyjeżdżając do innego kraju, że w celu uzyskania korzyści majątkowej, przestępstwo popełnią. Ze względu na bezpieczeństwo państwa i celowość orientacji w rodzaju i zakresie popełnianych przez cudzoziemców przestępstw – policyjne statystyki tej przestępczości powinny być analizowane.

²⁷ I. Rzeplińska, *Cudzoziemcy – sprawcy przestępstwa przekupstwa na terenie Polski*, „Archiwum Kryminologii” 2016, t. XXXVIII, s.175–191.

Bibliografia

Wykaz aktów prawnych

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1191 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 395 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1840 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 2226 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 776 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 2211 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 242 z późn. zm.).

Literatura

- Aebi M.F., Akdeniz G., Barclay G., Campistol C., Caneppele S., Gruszczyńska B., Harrendorf S., Heiskanen M., Hysi V., Jörg-Martin J., Jokinen A., Kensey A., Killias M., Lewis C.G., Savona E., Smit P., Þórisdóttir R., *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*, Strasbourg 2017, http://wp.unil.ch/europeansourcebook/files/2018/03/Sourcebook2014_2nd_revised_printing_edition_20180308.pdf [dostęp 17.09.2018].
- Błaszczak A., *Polska zawalczy o imigrantów*, „Rzeczpospolita”, 26.07.2018 r.
- Paulukiewicz A., Raport Narodowego Banku Polskiego 4.01.2017, https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/publikacje/rynek_pracy/index_pre.html [dostęp 25.07.2018].

- Perkowska M., *Dynamika i struktura przestępczości granicznej cudzoziemców w Polsce na podstawie danych statystycznych Komendy Głównej Straży Granicznej* [w:] *Przestępczość cudzoziemców. Aspekty prawne, kryminologiczne i praktyczne*, pod red. W. Klausy, K. Laskowskiej, I. Rzeplińskiej, Warszawa 2017.
- Rzeplińska I., *Cudzoziemcy – sprawcy przestępstwa przekupstwa na terenie Polski*, „Archiwum Kryminologii” 2016, t. XXXVIII.
- Rzeplińska I., Włodarczyk-Madejska J., *Przestępczość cudzoziemców w Polsce – na podstawie policyjnych statystyk przestępczości* [w:] *Przestępczość cudzoziemców. Aspekty prawne, kryminologiczne i praktyczne*, pod red. W. Klausy, K. Laskowskiej, I. Rzeplińskiej, Warszawa 2017.

STRESZCZENIE

Przedmiotem artykułu jest analiza przestępczości cudzoziemców w Polsce na podstawie policyjnej statystyki przestępczości za lata 2013–2016. Na ten obraz przestępczości cudzoziemców rzutuje jedna poważna zmiana w stosunku do danych w policyjnej statystyce przestępczości w latach przed 2013 rokiem: od 2013 roku wypełnienie w kwestionariuszu statystycznym pola: „obywatelstwo podejrzanego” jest obligatoryjne.

Cudzoziemcy zarejestrowani jako podejrzeni w policyjnej statystyce przestępczości, w latach 2013–2016 są obywatelami 109 państw i stanowią 1% podejrzanych ogółem. Dominują – 64% – obywatele państw sąsiednich, graniczących z Polską, wśród których zdecydowaną większość stanowią obywatele Ukrainy.

Najczęstszym powodem rejestracji cudzoziemców w statystykach policyjnych były trzy grupy przestępstw: skierowanych przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (39%), przeciwko mieniu (30%) oraz przeciwko wiarygodności dokumentów (12%). Najczęstszym rodzajem przestępstwa w kategorii przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji było: prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu lub w stanie odurzenia. Podejrzeni cudzoziemcy, w znaczącej liczbie, z tendencją wzrostową od dekady 2004–2012, byli rejestrowani za przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Najbardziej nasyconym przestępczością cudzoziemców regionem Polski jest województwo mazowieckie, a następnie województwa graniczne: lubelskie, podkarpackie, dolnośląskie, małopolskie, podlaskie, lubuskie. Sprawcami są mężczyźni – kobiety cudzoziemki to 10% ogółu podejrzanych cudzoziemców.

Słowa kluczowe: przestępczość cudzoziemców w Polsce, obywatelstwo podejrzanych cudzoziemców, struktura przestępczości, płeć, regionalizacja przestępczości cudzoziemców

SUMMARY

The subject of the article is the analysis of crimes committed by foreigners in Poland, based on police crime statistics for the 2013–2016 years. One serious change affects this image of foreigners' crimes in relations to data in police crimes statistics in the years before 2013. From 2013 year it is an obligation to fill in the statistical questionnaire the field: „citizenship of the suspect”.

Foreigners registered as suspects in police crimes statistics, in the 2013–2016 years are citizens of 109 countries and constitute 1% of all suspects. This group was dominated by 64% of the citizens of neighboring countries bordering on Poland, the majority of whom are Ukrainian citizens.

The most common reasons for the registration of foreigners in police statistics were three groups of offenses: against communication security (39%), against property (30%) and against credibility of documents (12%). Generally, main type of crime in the category against security in communication was driving under the influence of alcohol or being in a intoxication state. A significant number, with a raising trend, were also foreigners registered for crimes committed under the act on counteracting drug addiction. The most severe of foreigners crime region was: masovian district but also Lublin, Podkarpackie and Silesian districts. The perpetrators are men – foreigners women are 10% of all suspected foreigners.

Keywords: crime of foreigners in Poland, citizenship of suspected foreigners, crime structure, sex, regionalization of foreigners crime